

Jeg vender mig dernæst til det, der var den egentlige Aarsag til, at jeg bad om Ordet. Den højtærede Forsvarsminister kom i sin Forelæggelsestale med en Udtalelse om, hvad der skulde ske med denne Lov, efter at den var vedtaget af Rigsdagen, inden den blev endelig Lov. En Paragraf i Forslaget erklærer, at Loven først skal ud til Vælgernes direkte Afgørelse, til deres Godkendelse eller Forkastelse, inden den er endelig Lov; men, føjede den højtærede Forsvarsminister til, hvis man fra anden Side skulde foretrække, i Stedet for Folkeafstemning, at gaa til Valg, saaledes at Loven først blev gyldig Lov, naar den efter et Folketingsvalg blev godkendt af det nye Folketing, havde han i og for sig ikke noget herimod. Her er det, jeg gerne vil bede den højtærede Minister, saa indtrængende som det er mig muligt, om at fastholde Folkeafstemningen, og jeg skal nærmere begrunde, hvorfor jeg beder ham derom.

Jeg vil for det første sige, at et Valg kan jo altid komme til at dreje sig om saa mange Ting. Der er vist intet Menneske, som i Øjeblikket tør garantere, at det militære Spørgsmaal — for nu at kalde det ved det gamle Navn — ved et Valg f. Eks. i 1928 i den Grad vil overskygge alle andre Spørgsmaal, der kan komme paa Tale ved dette Valg, at Vælgerne blot forholdsvis stærkt vil tage Stilling til Valget ud fra deres Anskuelse paa dette Punkt. Jeg tror ikke, man kan mene, at det kommer til at ligge saa stærkt i Forgrunden. Helt anderledes stiller det sig ved en Folkeafstemning, hvor Vælgerne overhovedet ikke spørges om andet end dette ene, om vi maa faa deres Ja eller Nej til dette bestemte Spørgsmaal. Og naar jeg saa kraftigt ønsker, at det maa ske paa den Maade, er det, fordi vi en Gang for alle maa se at faa Ro om denne Sag. Om Forsvarsspørgsmaalet har vi jo kæmpet i det danske Folk i snart to Slægtled. Den ene Afgørelse er truffet efter den anden, og Vælgerne er, tror jeg, man har Lov til at sige, blevet snydt og narret paa den Sag for nu at bruge Jens Busks Udtryk til Venstres første Krigsminister. Den Afgørelse, der er truffet, har aldrig nogen Sinde faaet Vælgernes Godkendelse saa tydeligt og klart, at der ikke har kunnet være nogen Tvivl om den, og jeg tror, at Vælgerne har et Krav paa netop om denne Sag at faa Lov til at tale paa en saadan Maade, at deres Svar ikke kan mistydes.

Men dernæst er min Henvendelse til Forsvarsministeren ogsaa begrundet i min Opfattelse af selve Folkeafstemningsprincippet. Hvis vi faar Folkeafstemningen

anvendt paa en Sag som denne, vil den blive anvendt i Fremtiden ved Afgørelsen af alle betydningsfulde Spørgsmaal. Derom føler jeg mig fuldkommen overbevist, og det regner jeg for et uvurderligt Fremskridt og ikke mindst et Fremskridt under Forhold som dem, vi i Øjeblikket er Vidne til mange Steder i den øvrige Verden, og som jo store Kredse i vort Folk heller ikke staar fremmede overfor. Det parlamentariske Styre er jo ikke i synderlig høj Kurs for Tiden, og jeg tror, Rigsdagen gør vel i for sin egen Skyld at gøre sig ganske klart, at selv langt udenfor deres Lejr, som aabent vedkender sig det, hersker der stigende Mistro til det parlamentariske Systems Evne til at løse Tidens Spørgsmaal. Jeg tror, at inden denne Mistro har bredt sig saa stærkt, at den maaske omsættes i Handling, vilde Rigsdagen gøre vel i af egen fri Villie at overlade de store betydningsfulde Spørgsmaals endelige Afgørelse til de Vælgere, som vi dog alle uden Undtagelse kalder de suveræne Vælgere, naar vi staar Ansigt til Ansigt med dem. Men desuden er Folkeafstemningen en højst ønskelig Foranstaltning ogsaa af Hensyn til Vælgerne. Der klages jo meget hyppigt, og jeg tror ikke med Urette, over manglende politisk Interesse hos Vælgerne, men jeg vil spørge: Er det egentlig saa underligt, at denne Interesse ikke bunder dybere, end den gør? Hvad har egentlig en dansk Vælger at sige? Han kommer hvert fjerde Aar ind i en lille lukket Baas og faar udleveret et Stykke Papir og en Blyant, og med Blyanten sætter han paa Papiret et Kryds ud for en Liste eller ud for et Navn, og dermed færdig. Andet og mere har Vælgeren i Virkeligheden ikke at sige. Jeg vil spørge: Mon det egentlig skulde være den inderste Mening med en fri Forfatning, at vi i Stedet for, som vi tidligere havde, een Mand, Enevoldskongen, skal have et Par Hundrede — naa ja, et Par Hundrede Enevoldskonger? Nej, trods alle Grundlovsbestemmelser om, at Rigsdagsmanden ene er bundet af sin Overbevisning, drister jeg mig til at paastaa, at dette ikke er og simpelt hen ikke kan være den inderste Mening med en virkelig fri Forfatning. Det kan ikke være en fri Forfatnings Hensigt at give Vælgerne en Ret, som kun er en Skueret. Jeg ved nok, man siger, at Vælgerne har i deres Magt at kassere Rigsdagsmanden. Ja vel, det har Vælgerne, men hvornaar? Naar han har gjort det gale, som Vælgerne maaske ønsker at straffe ham for, først da. Nej, den frie Forfatnings virkelige Hensigt er at lægge Afgørelsen direkte i Vælgernes Haand, og det kan kun ske gennem Folke-